

ved Siden af de egentlige Skoler, dels ved Bestemmelserne her i Lovforslaget om, at der saavel i Forfokolen som i hver af Klasserne i den egentlige Hovedskole kun skal undervises samtidig 30 Børn, hvor stor en Udgift det vil paadrage til Forsøgelse af Lærerkrefterne og til Lokale. Det staar ikke klart for mig, hvilken Betydning i økonomisk Henseende en saadan Forandring i de bestaaende Forhold vil medføre for Kommunerne. Nu er det ganske vist, at Bestemmelsen i Lovforslaget om Oprettelsen af Forfokoler i enkelte Kommuner vil medføre en Besparelse, nemlig i saadanne Kommuner, hvor Børneantallet er saa stort i de enkelte Distrikter, at det ellers vilde være fornødent at oprette nye Skoler, som jo altid vilde blive dyrere end disse Forfokoler, hvortil der kan benyttes uexaminede Lærere og Lærerinder, og som kunne holdes udenfor det egentlige Skolelokale enten i leiet Lokale eller i Lærerenes Hjem. Underledes stiller det sig derimod i saadanne Kommuner, hvor der navnlig i de senere Aar er gjort ikke saa lidt til Fordel for Skolevesenet, navnlig ved Oprettelsen af flere nye Skoler. Saa saadanne Steder vil Gjennemførelsen af denne Lov falde noget trykkende, naar der ikke bliver taget Hensyn til den Ordning, som Skoleforholdene have faaet paa sige Steder ved Oprettelsen af nye Skoler, og det kan ikke lades ude af Betragtning, at det kan blive byrdefuldt i disse ustrakte Kommuner, der maaste tillige ere fattige, med Oprettelsen af Forfokoler. Jeg har nu imidlertid ikke overset den Bestemmelse, som findes her i Lovforslagets § 21 2det Membrum, som ogsaa blev omtalt af den høitærede Minister i det tidligere Fordrag, hvor det hedder om disse Udgifter, hvortil Staten yder sit Bidrag, at: „Lige med disse skal regnes, hvad der vedkommer denne Lovs Gjennemførelse, selv om de Tilskud, Skoleaadene i Anledning deraf maatte bevilge, tilflyde Kommuner, der ikke kunne anses for trængende;“ jeg maa antage, at der her er aabnet Udgang for Kommunerne i lignende Forhold som de af mig nævnte til at kunne fordrø Tilskud og Bidrag fra Skolefonden, der da igjen faaer Halvdelen godtgjort af Statskassen, og paa den Maade vil der jo ogsaa kunne raades en Del Bod paa de trykkende Byrder, som ellers vilde kunne paadrages Kommunerne ved Lovens Gjennemførelse; thi jeg tager ikke i Betænkning at udtale, at de kommunale Udgifters Stigen er i flere Kommuner i en saa betænkkelig Grad tiltagen, at det ikke ret vel gaar an ved en ny Lov yderligere at forøge den. At Tilskudet og Hjælpen til Kommunerne ikke skal ske direkte fra Ministeriet til disse, selv efter Forslag eller Indstilling fra Skoleaadet, men at den derimod altid skal ske gennem Skolefonden, som da igjen faaer godtgjort af Statskassen i Forhold til, hvad den selv udreber, det anser jeg for en overmaade rigtig og forstandig Bestemmelse i Lovforslaget; thi det Mod-

satte vilde let kunne føre flere betænkkelige Følger med sig. Jeg kunde imidlertid ønske, at det Udvalg, som jeg antager vil blive nedsat i denne Sag, kunde indhente nogle Oplysninger, om ikke fra Landets samtlige Skoleaadskredse, hvad jeg anser for ufornuødent, saa dog eksempelvis fra enkelte Skoleaadskredse, om, hvorledes man maa antage, at det vil stille sig med Udgifterne for Kommunerne efter denne Lov.

Med Hensyn til § 4 kunde jeg ogsaa have nogle enkelte Bemærkninger at gjøre, men der er allerede paa dette Punkt fremkommet saa Meget fra de øvrige Taler, at jeg vil forbigaa dem. Jeg tror blot, ligesom det ogsaa er udhævet af den foregaaende Taler, at det kunde være rigtig, om Skolekommissionerne i Forbindelse med Skoleinspektørerne fik en noget større Myndighed til at gjøre Undtagelser fra nogle af de Bestemmelser, der findes i § 4. Der er f. Ex. en Bestemmelse om, at der i hver af den egentlige Skoles Klasser skal være Heldagsundervisning mindst hver anden Dag; jeg er ikke ganske vis paa, om det egentlig vilde være heldigt saaledes at fastslaa dette som noget Bestemt, eller om det ikke paa flere Steder f. Ex. kunde være heldigere at have Halvdagsundervisning hver Dag. Der er ligeledes en Bestemmelse om, at Børnene skulle være i Forfokolen fra det 7de til det 10de Aar; der kunde der maaste ogsaa ske nogen Afvigelse i enkelte Tilfælde, hvor Børnene have en større Udvikling, saa at de ikke behøve at være i Forfokolen lige til det fulde 10de Aar. — Jeg vil nu gaa over til at omtale Bestemmelsen i § 16 om Biskoppernes Tilsyn, der for mig har en noget større Betydning. Det forekommer mig, at den Kontrol med Religionsundervisningen, som nu efter § 16 skal udføres af Biskopperne alene, vil blive temmelig svag, naar Provsternes nuværende Tilsyn med Undervisningen bortfalder, da Biskopperne jo kun ville have Leilighed til meget sjældent og efter længere Tids Mellemrum at komme omkring i de forskjellige Pastorater; det sker jo nu kun i Reglen paa deres Visitationsreiser, der foregaa i det Høieste hvert 6te eller 7de Aar, og Biskoppernes Skoletilsyn indskrænker sig da til Børnenes Overhøring paa Kirkegulvet. Der staar jo altsaa blot tilbage, naar Tilsynet med Religionsundervisningen for Fremtiden efter § 16 blot skal udføres af Biskopperne, det Tilsyn, som Præsten udøver som Medlem af Skolekommissionen. Det har ganske vist ogsaa sin Betydning, at man vil fjerne den Overkontrol, som nu haves af Provsterne, der jo i Reglen komme hvert Aar, i det Mindste til nogle af Pastoratets Skoler. Jeg kunde være tilbøielig til at anse det for en Forbedring i § 16, naar det blev bestemt, at det Tilsyn, som efter Paragrafen skal udføres af Biskoppen med Hensyn til Borger- og Almueskolernes Religionsundervisning, ikke skal udføres af Biskoppen alene, men at Biskoppen kan være berettiget til ogsaa at lade de